

پنجابی ادب

نکروں
صوبی قسم
حکیم ناصر
معاون
نمایندہ ملک
اسماعیل فاضل

Phone No. 68751, 65323

Regd. L. No. 7485

Monthly PUNJABI ADAB, Lahore

پنجابی دے مشہور شاعر
حکیم ناصر دیاس
چونویاں نظماں، غزلاں، گیتاں
دا مجموعہ

سجرا سورج

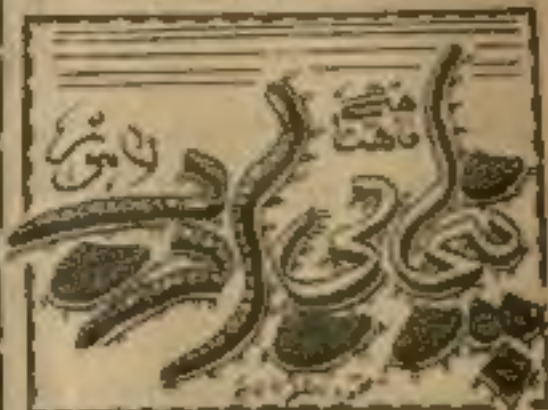
مجلد ۵ روم

ادارہ پنجابی زبان
سجلہ چاہ پور، مولک، لاہور

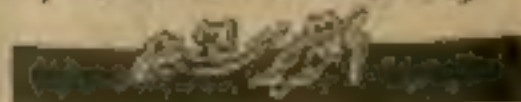
نقوش پریس - لاہور

فہرست

فون نمبر ۶۵۳۲۳

جلد ۲

وہابیہ
صلوات علیہ

امید مینو
حکیم

شہر پارک
اصول

۵۰۰
۶۰

- ۱۔ پہل گن
- ۲۔ شہر سرور
- ۳۔ شہر سرور
- ۴۔ شہر سرور
- ۵۔ شہر سرور
- ۶۔ شہر سرور
- ۷۔ شہر سرور
- ۸۔ شہر سرور
- ۹۔ شہر سرور
- ۱۰۔ شہر سرور
- ۱۱۔ شہر سرور
- ۱۲۔ شہر سرور
- ۱۳۔ شہر سرور
- ۱۴۔ شہر سرور
- ۱۵۔ شہر سرور
- ۱۶۔ شہر سرور
- ۱۷۔ شہر سرور
- ۱۸۔ شہر سرور
- ۱۹۔ شہر سرور
- ۲۰۔ شہر سرور
- ۲۱۔ شہر سرور
- ۲۲۔ شہر سرور
- ۲۳۔ شہر سرور
- ۲۴۔ شہر سرور
- ۲۵۔ شہر سرور
- ۲۶۔ شہر سرور
- ۲۷۔ شہر سرور
- ۲۸۔ شہر سرور
- ۲۹۔ شہر سرور
- ۳۰۔ شہر سرور
- ۳۱۔ شہر سرور
- ۳۲۔ شہر سرور
- ۳۳۔ شہر سرور
- ۳۴۔ شہر سرور
- ۳۵۔ شہر سرور
- ۳۶۔ شہر سرور
- ۳۷۔ شہر سرور
- ۳۸۔ شہر سرور
- ۳۹۔ شہر سرور
- ۴۰۔ شہر سرور
- ۴۱۔ شہر سرور
- ۴۲۔ شہر سرور
- ۴۳۔ شہر سرور
- ۴۴۔ شہر سرور
- ۴۵۔ شہر سرور
- ۴۶۔ شہر سرور
- ۴۷۔ شہر سرور
- ۴۸۔ شہر سرور
- ۴۹۔ شہر سرور
- ۵۰۔ شہر سرور

دی قس پڑی آسانی نال لا سکدے او ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 اٹھ نکلا اے اٹھ نفی روگ لک گیا اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 کیوں جو ایس اٹھ دے آگے پر دے کن دے گئے ہیں ۔ کجہ اک جیتے تے ایسا ارم
 سیتا ہون دی گواہی دینا توں اتکار ہی نہیں کیتا ، اک دوجے توں جھوٹا اکھن تے ثابت کرنا قس قس
 لا دتا اے ۔ ۔ ۔ دم دم اکو ای کوٹش کت کت اے ۔ جیڑا اٹھیا اے اوہتے کپ اے بیڑو مڑا ،
 والی شکر تے کیناں زحمتاں نال بنی ہوئی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ سب کھڑا اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ایس نہیں دی گولی کیناں رنگاں
 زاد تک سب توں پش اے اپر اکو میاں دے پیڑی ، جھانویں کے تھاں ، کس دے دے آدم
 دچہ ہون ، ایس نہیں دی گولی توں نکل رچہ ہیں تے دوجیاں توں جھوٹ کر دے ہیں کہ اوہ دی ہون
 رنگاں تے جے ہو سکے تے اپر جیہیاں گولیاں دوجیاں توں گھران ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ تیں کجہ کجہ آتا اے
 زبان ، جھنڈیاں ، گھٹاں دے سولے دچہ (ادب پڑا گھٹاں دا سودا اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ جیہی مسلمان ہون
 گھٹاں دا سودا اے) نکتے دی خوشی ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ طاقت تے اختیار حاصل کرن دی تے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ تیں
 ہو کر کجہ کجہ ۔ ۔ ۔ تے ایس نہیں دے چکر دچہ ساڈے پھرتے سیتے پیڑی بھل باغ دے تیں کر پیڑی
 عاشق تے اک ہوندا اے تے اوہ اک دوجے دے پیش توں آگے دوسارے تیں تے اک دوجے دے
 سیتا ہون دی گواہی دیندے تیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

ادیب لکھتا ہوں یا نہ بناؤں ، ساؤں ایسے بارے کوئی خاص کل نہیں کرنی ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ساؤں تے فخر
 لہم کل کرنی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ یا کہ دوجے پھرتی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ادیب اپنے آپ توں پیڑی دا دچہ دینا اے ؟
 اوہ سمجھدا اے کہ ادیبہ کیتے دچہ انہم تریں دے موتیاں وانگوں سبج سبج دیکھدا اے ؟
 تے تریں دے لہم موتی کل جہان دچہ کو رنگ روپ دے جوتے تیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ تے اوہ اپنی اکھ اتے
 آپلے پردے وانگوں تھاکے دوجیاں دے موتیاں توں رنگارنگ نہیں ہکھدا ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ؟ اک دوجے دے
 بارے سبج ہون دی گواہی دیندا اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

ایسہ کوئی توں سوال نہیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ایسے ازلوں پھرتے تیں تے اڈھر ساڈے نال تیں گے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 پر ایہناں دا احساس مختلف وقتاں دچہ دتھ وکھ رہیا اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ایس گھڑی دچہ جھکھڑا تے
 شہید اک دوجے ای نہیں ، رت دی بنائی ساری دینا توں یوں یوں کرن تے جوتے تیں تے ہنگ
 سمندر تے بحر الکاہل دچہ ہون والے دھمکیں دی دھڑھالیسہ دی کھوہ دچہ جیتے جوتے ساڈو
 تانہی دی اپڑ دی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ایس ویلے ادیبان دے سامنے ایس سوال راہ نل کے کھل گئے تیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 اپنے گھر دی مینری نکرتوں تے تے تے چمکے چمکے تانہی اک ویلے دچہ نظر بانڈی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ اوہناں دی
 نظر جیہڑے اپنے آپ توں پیڑی اکھانڈے تیں پر اک دوجے دے سیتا ہون دی گواہی ایس

دی تیں دیکھدے کہ ۔ ۔ ۔
 کوہن گورکھی دچہ نکھدا اے تے اسی فارسی خط دچہ نکھدے آں
 فکھان پنجابی دچہ نکھدا اے تے اسی اردو دچہ نکھدے آں
 فکھان کالی لسیا جی نال نکھدا اے تے اسی تیل نال نکھدے آں
 فکھان جہاوت دانمید نہیں ایس قس ساڈے وچوں نہیں ۔ !
 جویاں زباناں دے ادیب ایہناں سوالاں دا جواب دین یا نہ دین ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ پنجابی ادیبان قس ضروری اے
 کہ ایس ویلے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ جہاوتہ ہی تیندھ پھول جاگے تیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ اکھان کھولن ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ تے دلاں دے ارد گرد
 لگیاں جوتیاں کوہ دیاں لیکان توں جی دلیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ اوہ پنجابی اکسیر ہی دچہ تیں یا راکھڑ نکھدے دچہ
 پنجابی پرخا دچہ تے یا پنجابی ادبی سوک شق دچہ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ سبھان توں اک آزاد ہو سکے پختہ دی آکھی
 کل آگے دوسان چامیدی اے کہ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 بکر الفت مینوں دیکھدا
 کیوں جے ایس الفت دچہ دوزخ جہان تے جوتے تیں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ کم ایہناں توں بہتلی اے ۔ ۔ ۔ ۔ ۔
 رب نے شہید حضرت آدم دے ذمے وی رچو کم لایا سی ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

قون نمبر ۴۵۳۲۳ | ہارڈ ویئر مل سٹورز | قون نمبر ۴۵۳۲۳

ہوگ بیوی پاری

نکاح بولے

بتاؤں والے

ازاد ہارڈ ویئر اینڈ مل سٹورز۔ مگلی نمبر۔ برائڈر تھرو ڈالہو

پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر

دکھ دی چھاں

دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں

گالہ شیا لور گام

گالہ شیا لور گام
گالہ شیا لور گام
گالہ شیا لور گام
گالہ شیا لور گام
گالہ شیا لور گام

تاوٹ دیو اتھ دوہا

تاوٹ دیو اتھ دوہا
تاوٹ دیو اتھ دوہا
تاوٹ دیو اتھ دوہا
تاوٹ دیو اتھ دوہا
تاوٹ دیو اتھ دوہا

پتھر لال دا شہر

پتھر لال دا شہر
پتھر لال دا شہر
پتھر لال دا شہر
پتھر لال دا شہر
پتھر لال دا شہر

پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر

پنجابی ادب دی تاریخ

پنجابی ادب دی تاریخ
پنجابی ادب دی تاریخ
پنجابی ادب دی تاریخ
پنجابی ادب دی تاریخ
پنجابی ادب دی تاریخ

چاگدے

چاگدے
چاگدے
چاگدے
چاگدے
چاگدے

سنت نگر لاہور دیکھن

سنت نگر لاہور دیکھن
سنت نگر لاہور دیکھن
سنت نگر لاہور دیکھن
سنت نگر لاہور دیکھن
سنت نگر لاہور دیکھن

پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر
پنجابی ادب لکچر

دکھ دی چھاں

دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں

دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں
دکھ دی چھاں

پہرہ و دو وجہ تیکر فیکر ان ہل ادب تے تالیف تے سمٹ کر دے دیکھا اے (خوش کیرنگی اے رشید پنہانی
ادب تے گل بات دی اردو وچ کردی اے) کچھ آہندہ بین کہ پنہانی دی بھائی اردو وچ بھرپور شعریہ
کہندی اے۔ بریڈون اوہی پنہانی لکھن (عزیز) اے گیتان وچ جیسا تجربہ، واقعیت پسندی، جمالیاتی
احکام، مابعد اہلیاتی سہاراں توں قرار بھرا اے، اردو ادبی اردو تہی توں اولڈ، بھرپور تے جان
دار اے، اوہ کردی ایہو جیہی چمتہ کاری کر دی اے جیہی وچ ترشول تے زندگی دے دکھ، اکھول دے
سنگھن تے آگ وے سنگھن دے دے بین تے کردی جنم جنم دی وچ پڑی ہوئی مٹی، اوہیوں بھوکاں تے اوہیوں
آوازیاں جامپیاں نہیں۔ ادب وچ جسم دی خوشبو تے نرمی دی اے تے خیالات دی پہچان دی تے سستی دی۔
کدھرے شادیت تے مریج اے تے کدھرے حرکت، طاقت، آنلائی تے زندگی دی شدید کیفیت، اوہ دیاوا
تے چیلدی ہوئی آواز دی تے حیلہ وچ اپنے آپ توں بھری ہوئی سنگیت کہتا دی اے۔ گل دی گل اے
جہ پنہانی شاعری تے اک توں جسم لیا اے تے اوہی ادب وچیں جہلیاں جہلیاں قدماں واسطے وچ آ
بڑی چیمیتی ای پنہانی نے ایہہ منوا لیا اے کہ اردو اردو زبان نہیں سکھوں ترقی یافتہ زبانیں وچوں اک زبان
اے جیہی اردو توں اپنی لکھ وچوں جسم دتا تے ہندی وچ وچ پیدا کیتی۔ ایہ اس زبان وچ جیہڑا
ادب تخلیق جوہیا اے اوہی اپنی عظمت منوا لئی اے۔ ایہ عظمت پیدا کرن والے اوہی اے کلاکارین
جیہاں دنیا دا ادب کھنگایا اے تے غیر اپنی زبان وچ کیے وچ اک نئی جوت لگائی اے۔ ایہ ایہی ای زبان
دا اہماز اے کہ اس نے ہندوستان وچ امر پریتیم تے پاکستان وچ رشید سیٹھی جیسے کلاکار پیدا کر دتے۔
ایہہ دونوں سوانہاں ایہو کثرت سوری دے دو ایہو جیہی عقلمنا گیتان میں جیہاں توں اک والا وقت کردی دی
نیتی دھن سکینگا۔ رشید سیٹھی دی اک لکھ آڈیو اے جیہی وچ اردو کہندی اے؟

دلیہ دلیہ چہ اگہ پئی جلدی اے

لا تَجْعَلْ لَدَيْكَ رِجْزًا مِّنْهُنَّ يَتَّبِعُونَكَ وَيَقُولُوا بَشًا فَمِنْ حِينَئِذٍ تَحْمِلُ سَوْرَةَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا

تمارا گناہ ٹھیک ہے کروا ہے،

پسین اسمی کے راہواں تکو اسے

درست نگردی سرشته نمکداری است

آمن سنجی کاؤڈی لہسکری اسد

یہاں کے اگھیاں نکھڑا ہے

کدو پیڑ کی جڑ کے ٹکڑے

چو بستر پیاد دی جوت رشیدہ دے من وچ جگر جگر کر رہی ہے اور اکائی وی اسے نہ آئیں گی وی۔
اور کدی وی یوں نہیں پہنچی، اوجھڑا پیاد تھک کے وی نہیں پڑتا۔ اور اپنے پیاد وچ کھلی وی
بیدی ات کے فیسر وی۔

ایں کلی قون ڈروئی خدا اے ،

(مفتوح و مقفول)

جلوئے بات میں ہنس مسکائے

یہاں پر سے والہ چھوڑ دے

اولیٰ استغفرین سارے دیکھ لکے تھے،

اسی جسم نہایت پاکیزہ ہے !!

ال وں ال کمال وچ سمیٹیں دانہ کرو جو رہیامی :

ان کے ہاں سچائی اور وہی کوئی شے نہ ہے

وہاں کے رہنے والے ہیں اور یہاں کے رہنے والے ہیں۔

تجہ نہ کیا : اور دستہ چھوڑ کر

تجربہ سے کیا: آدم پہلی ظلمت فردی ہے جسے وہ پہلی

ری دست آتے آتے بہاؤں میں نہ کے

ہاں چنانچہ سجاد گری میں سے جس کا نام سجاد ہے وہ

یاروں یا سے معرفت کھان و اگر کذا

(۱) چنانچه بخواهیم بدانیم که آیا در این کشور

دوبچے نال محبت دیکھ کے ہنسنے لگاں

۱۵۱۵ - که دره رشیدیه است -

۱۰۰

۱۔ اہل دین سے ہندو کے ماحول آج تک جو ہے

دردی بجز محبت پیار ملازمہ مایہوں دی خوشنما

کے گمان کرو کہ باہر دل وچ

عبد کبیر بن ہوشنگ کا تیسرا بیٹا شمس الدین

سنگھ کا ایک لاکھ روپے سابق وائس پرنسپل قلام علی خان

دو موہنی

دل جس کو چے وچ رہتاں آں
اوتھے اک گڑی رہندی اے
خوئے اوہ سے دل وچ کیہ اے
خوئے اوہ مینوں کیہ کہندی اے

نہاں گھساں بچ تال وگے جوڑیاں نوں چن چن
شام سویرے میرے کس جاں ویلے گانوں گانوں
گھڑی مڑی کوئی حسد رکے رکے ہانے سامنے آئے

پتہ دن باری دتوں سبتاں مارے کھڑے کھڑے
بیمیں دالے ہوئے ریخ وچھداں دی مدر سنے

نہی بزار کہیں جے لڑیں آجاوے تھر تھر کر دی سے
مڑا مڑاں دل نہ مہندی اے کچھ بھیر پتہ دہی سے
میں میوں سب کیوں والا ہوگی ہواں اتھ دہی سے
جے میں ماں میں تے اوہ کی پیاں بھیر نہ ہادی سے

جے میں چھتے رہ جاواں اوتھ مہ کھول کھلو عاندی سے
جے میں کچلی جاواں اوتھ مڑی سے بڑا بڑا کر دی اے
مے میں ویکھ کے نظراں بھیر لیاں تے وہ ہو کے بھڑی اے
پاں اوہنوں مینوں لغت اے یا انا میرے تے مڑی اے

جے کچھ دن میں اوہ سے گھر دل آنا جانا چھڈ دیناں آں
اپنے دتوں دل چن اوہ سے دھیاں دی چن کڈ دیاں آں

تے وہ میری دلیں ادا دے بدلے کر کر ڈھنگ لہندی اے
نوکر گھس کے کہیں کتابیں کہیں رسالے تنگ لہندی اے
پتہ دہر دے اترن کووں پہلے ہی فیر ڈنگ مہندی اے

خوئے اوہ سے دل وچ کیہ اے

خوئے اوہ مینوں کیہ کہندی اے

میں جس کو چے وچ رہتاں آں

اوتھے اک گڑی رہندی اے

جَدائی

ہند و پھڑے تہہ سے ڈبہ اٹھندی ہوا چلی
ہنگی آوازاں سے پھلّوں کا دن بند کی
صبح کوئی لوکاں نوں لمبیاں فیر کب شام ہو چلی

ہل سوتا پہل ہاگدے رہتا، فنا دی اک پہل
گھڑی ہن دی ننگے، اکسار کا رُسل
روپے تے ڈسے، دن ڈبے لیر آج سے کی

کل نہیں اوہ جیسوں میں ہر ویسے مار رہا
ل کے وچھڑ گئے ہن دودیاں، سوپاں اتے ڈنڈیاں
بد کرناں اکھاں لوں یہ میں ہول تے تہہ دھراں

آج میں اک بھارت

دیرن میر سے جیون شرہا دیتے ہی یہ سب کی
بوسے بھیڑتے باہل تیری دھی پر دسین چلی
پھڑ پھڑ داکاں ننگوں لہاں بند دیاں کٹیاں چڑیاں
ٹپک گئی ہوئی آگنی دُولی جینج ویسٹریے وچ کھلی
پنڈا راناں دالی سرتے بھارت نہ فٹ سے کوئی
لبو چنیدی تے غم ہی گماندی دودھ کھنڈی دی پٹی
دل وچ ککھ کر ڈر دسیدیاں مونہوں بون نہ سکاں
سیاں اودھ لڑے وچ سٹی قسمت سنگ نہریں
آج ترچن مجھیں مینوں دھڑے کھڈ کھڈ وٹنے
نہ گئی ماسیاں دالی نگر تینوں دی اک یلی

آج میں اک بھارت باہل جینوں کوئی نہ بھجے
ننگے دسیدیاں دھی تیری ہوئی لوکاں بھارتے چلی

نرگیا جیت پچاں دانا اودھ پر دسیدی ماسی ادا
میرے ٹول ٹول وچوں لکے چسپی پریم گواہی

روح

اچھے بچے رکھا ادھلے
سینے کھوہ دی پکی من تے
اک نما جیہا دیو ابگے

دوروں دیکھو تے انج لگن
نما دیو تے ایہہ کھوہ

ڈھٹھی قبر تے بیٹھی ہوئے
جداں اک بے کسی روح

غزل

میں بھلا تے جس دن دلد
بعد پھرناں اپنا اللہ
اوہ اپنا عرشاں دی پیشی
میں نیواں دھرتی واقفلا
پار تے میں دی سنگہ بناس
سب پھر لیندا اوہدا پلا
جان رہوئے تے اوہ مر جائے
ایڈا ہیوں عشق سولا
پیار تیرا پیاجیو سے شالا
توں کیوں ردویں غیری ملے
شیخ دے منجے دیسے آجا
بڑے چراں دا بیٹھا ای کلا

جداں اوں آوندلے

جداں اوں آوندلے

توں کجھ دھپ دا
سیک دی گھٹ جان دے
آئے اوہ پیا

دھو ہو جان تے

ٹھڈی دا دے جھوٹے

پنے ہل پیسے دی

سوئی خوشبوئے کے آوندے

تے حج سہ وچ مل جائے

جیوں گدی

ترے ساہواں دی بہک

مہرے ساہو دی کھن جان دی

نوں

رگ —

میںیاں نہیں تاناں وچ جد دی مر جائے

یادں دے وچ اُھرے

خوشبو دے جھوٹے

گل بےشتہ بڑیاں بڑیاں دی ہو جائے

ہر دم رہن دے سحرے

جیوں ٹیل گل لگی

ہو جائے محض کھش خال نوں

سہنے دی سچ سواے

ہس دیوں تیریاں مادیاں نوں۔ توں مل گئی

نہت پکی سے پائے

شہید دی بیوہ

(۱)
جہوں اوسدے شہید نور مہر میں بدلے
دہ روئی تے نہ سر کھوہ سکی
دہ دیں بکے سہیلیں سوچ رہیاں
مرجئے گی ایہ بچے نہ رو سکی

(۲)
مٹھی مٹھی فیرو دہن تہ قریف کر کے
اوپر سے شیریں میناں پیار نہ توں
پر اودہ روئی تے نہ کر لاسکی
ویری سیاماوی کہیا تے یار لائق

(۳)
تدوں آٹھ کے اک سہیلڑی نے
اوپر سے شیریں پنگ وار رخ کیتا
چادر سوہنے دے منہ نوں لاہ دتی
برادہ روئی تے نہ اوس آت کیتا

(۴)
جیاں دیکھ کے ترس اک بدھڑی جیسی
پتر و سدرے نوں چھوڑ دھرن کی
"لاں میری جیاں کی نڈھ خاطر
چھڑی سوں دی اکھوں دھرن کی

پرچھاواں

اچا نلا، سوہنا، بگھرو
لاڈ لاسارے گھر والیاں
فجروں ہسدا ہسدا آٹھ

بٹر کوڈی دایا کھوہ آتے
یاراں تے ج، دوج مینے
پر مینا تے دوج، یا بنی تے
سبھتوں پاسے مزہ جت لگدے
مٹدے دیاں سفن سٹیاں

اک دن لوہڑے دیلے نال
وال سنوا کے گھروں تکلیا
مٹ نہ آیا، ہن آیتے
کیہہ دیکھن گے بے ملے

پنجابی ادب

جنوری ۱۹۸۷ء توں ————— آج تک

- پدھرے تے پدھرے رہیں ٹرد رہیاں
- ایہہ تے آتے اوہ تے سوکھے ویسے تے نہیں
- ایہہ رنگ روپ کدھرے نہں ہو گیا تے کدھرے اگھر پیاں
- ایہہ کدھروں شادا اکھائی تے کدھروں مندا ہوں سنبا
- پنجابی زبان تے ادب تے مچن دی مدد سہارے ایہہ
- تے ددھ رہیاں تے تے رچ یس پڑا تے پڑ گیا تے کہ اپنی جاتی
- دے نومدے تے قلم سے سال دا مٹدھ نو پیا رنگ دج بنھو
- وپار کر رہیاں

جنوری ۱۹۸۷ء توں

"پنجابی ادب"

اک نوں تے سوہنے روپ دج پیش کینا جاوے گا۔
کس طرحاں؟ ————— (اگلے پرچے دج دیکھاں)

شرکت چھوڑ دی

منگشی

جو کہ سینہ پیسے گیا سی پر ہلے تیکر وی منہر منہر کے چھتاں پے رہیاں من سڑاں
 تے زندگی د مدی - من والا چکڑے نام - لا تیر شروع ہو گیا - بیدل جاں دایاں دے
 ہون دی راج موڑاں تے ہتاں نا مکر تے بانار دی بوھا وچ تہاں کی راج میں سی
 مندی - پر جہد کجہ پر بھٹن منڈی را دی فہر آمدی تاں خود بالکل مڑے - جہد تے
 دودھ جاندا - بیل پاٹ گئے سن پر دوروں اٹھتے ہوئے کاسے سہ بدل نوں دیکھ کے
 کجہ میں سی کہیا ہر سک - پئی فیر مینہ ہو سہ گا - نہیں - ہس منڈی دی ہوگی سی تے لکے
 کرتے وچ سر پر لب - سیا سی پر منڈی حس حب پاپ اپنے چہرے لے اک جھتے
 تاں ملک کے لڑے من تے لے دوائے ملک دھتے سن - اوہناں نوں ہو وچور کے
 شے دی تلاش نہیں سی لے نہ ای وہ اپہر سوچ رہے سن پئی مینہ کیوں درمیاں لے
 رہی وہ دوروں اٹھتے ہوئے کاسے بدل نوں دیکھ رہے سی - نہ ای سوچ دی ہار
 سے اوہناں تے جادو متا ہو گیا سی وہ بے حقد ای بدھرا دودھر - لقاں گھا رہے
 سن - کتاں تال ناں وہ دنیاں آسے دوائے نوں دیکھ رہے سن - پر اوہناں دے
 دل دیاں اکھاں اس دیں توں - کجہ سبیاں سن جیہڑاں پر یا ہو چکیا سی - وہ فلاسف
 چاپ رہے سی - اوہناں توں دودھ -
 دجوں بھاپ مل کے وہاں ول آہی سی پر وہ فنج ای کھڑے سن - سر دوری
 آکے جیو گری سی پر دوری وہ جٹ مان کے ٹک ٹک پیر دور - ہن فر دور تدر
 ناں کھنڈ ہو - تنک سی - ناں سے بٹھ بونہاں وچوں دھوہیں سرتن سے ناں دا
 آرڈر دیں لے فیر وہ کھر جا کے اسے ہار نیگے سی دوتی سے آدے پر اوہناں سٹھ چاٹا
 بے کار گداں - سیٹھ جی نے تہاں وادی دی دودھر گودہ - کیت - تے وہ ہون ہوئی تیرہ
 وچ مڑ پڑ کر مڑ کین وچ جا مینا

سیٹھ جی نے اک وادی اپنے جادو پر فیرے نکلیا تے فیر اک تہاں سہ کے موہہ
 وچ ہون ملک جے پتہ نہیں سی چنڈا پئی اوہ گارے سن یا پڑو - رہے سن - اجاں ملک
 سامنے ہکت سامنے مڑک تے لوکیں کھٹے ہو گئے - خبرے کوئی حادثہ ہو گیا سی یاں کوئی
 لکڑ - پر میٹھ ہوراں فیر دی کوئی گودہ نہ کیتا - اوہناں تے کسے حادثے دا کھٹ دودھ ای
 اتر ہوندا سی خبرے ایس پاروں پئی اوہناں دی اپنی زندگی دی اک حادثہ ای سی -
 وہ اک عریب ناں ہو دے پتر بھوکے دی موہہ وچ سونے دی ڈی لے کے
 بیٹے سن اسل وچ اک امیرے کوئی دمی پتر نہ بھن پا دیں اوہناں تھل جاں مہا سی - کھا
 کھودناں ای اوہناں ہر پڑے عرشی ای عرشی دجی سی جدوں اوہناں بھن دی سرل پار
 کرے جوی دیاں حقاں وچ پیر - ناں اوہناں سعیاں دے سہرے ایس وچ وچ
 پری - کھلی - تے اک دن اوہناں سہرے دھاکیوں دے جاں وچ پکے اپنے محل وچ
 قہر کر پ - تے اس مادی جا نیدا دی اوہناں دے ناں ملک گئی سی فیر وہ اک پادی
 جیہڑی کڑی دے پیر دی بن گئے - اوہناں اوہناں - یہاں کہتا تے ویدی جی باہر تے
 دی وہاں "یہاں" لکھا تھا - وہ دس ہے تیک دی اوہناں نوں پادسی - تے ہن تے
 دس کی پادسی ہن وچ را گئی سی - بہ سال ویشیں دے تالے آئے تے لنگھ گئے
 پیر ک دس ک - جیہڑاں حقاں - دھرتی لہ اکبر تے ست سری کال - جے
 ہند دے لہیاں ناں گونج گئی - ہر پادے جہڑی جی گیا جہڑے وچ کئی جاں مڑ
 کج کے سوہ ہر گیتاں منڈی ہو - پئی نور وچ سن پر جہدوں اوہناں نوں پیر سییا ہی
 وہناں دی سوتی لے لہ کڑ دمی سہاں - فاب نس تے اوہناں دے پیراں بیٹوں سہین
 کل گئی تے وہ جہاں دھوہں ہر پادے سہاں سہاں کوکھ سے بھرے - پر - تاں اوہناں
 میں سہاں کی سہی تے نہ ای سوں - ہر جہد پھیں وڑک وہ اب دن کجھ جی سہاں سے
 کے مردے - کھدے پاستاں پینے کے سن سعیتاں دے خون وچ رڑھ دے لکے
 نغان - ہوں تے ضیڈے جاندے وہ اک بوڑے شہر آگئے - اپنے وہاں کو لے
 پوتے جی سترجی پر پچی دجی سے مھوٹا موٹا کاروبار لھل کے سہد گئے - تے ایک جی ناں
 محنت نوں تار جیستی کی وہ اب - ای فرم دے مالک بن گئے - مگر فیر مڑ میں طرحاں
 غمناں لگ پئی سواں دے کہیں دے مطابق وہ ڈسے خوشوں سن - پر سوچ تے جیوی

دہنہ جھل توں سر پکھیا تے اٹھ کے باری چوں ماہر ہر سے دل بچکں لگ پیا حد و جہوں
 ہنر سے توں سوہ بور کچھ نہ چسپا تے فیر او سے بچی تے آکے بہر گیا تے سرگٹ لاکے دھوئی
 دے پیسے گڑھن لگ پیا۔ اوہدا مشاڑ مر دھکے تال تلج گیا
 بکن وہ پڑھدا گھٹ سی تے ماہر جان فیرے بارے سوچدا درجہ سی بر اوہوں لاہور
 مازنا دو تن مینے کوئی موقع نہ پیا۔ ہاں اوہناں دھان تال جیہیں وچ کھیل دیکھن دی تھ
 دھہرے ترکتی ہو گئی تے نال شراب دی ہن لگ پیا۔ پھوں تے پیسیاں دی گھ گھٹ
 نوڑ پیدی سی پر ہن تے پیر پیر تے پیر پیر پیر سی۔ اوں دے تے وہ نوڑ مار کے کھن
 جو گے پیسے بقیہ پیر سی پر ہن اوہوں جو دی جگہ دی گھنڈھ کھی۔ ہور پتہ نہیں کہ کہ
 کھ کرن پیدا سی۔ ہن اوہدا رھداں دینا دودھ گیا سی کہ اوہوں آدھی آدھی رستہ تال
 دھل نہیں سی بھد جس پاسل اوہے گھ نوں جھڈ کے فٹ پا تھن تے سون مٹرج کر دتی سی
 ایتھ ہن تے مال پیر دا مڈھا سزہ ترکتی جائے مڑھا ہو رہا سی مھن جو دی دیوی
 وں جھاتیں مارن لگ پئی سی تے ہاں نے اگلے جہاں دھگٹ کتاب ہو یا سی
 دے مہار ہور کا سر پتے تے مٹی تے لٹا پے گیا اوہے سون دی کوشتن کیتی پر ہیر
 کتے دھل دے مھن رہیا سی۔

تھن میناں گھراں اوہ اپنے لکھوئے بار نال لاہور چلیا گیا سی۔ دے رچ کے پٹھ
 تے پٹھراں۔ پٹھراں مارن جو رہاں کر دا۔ گھنڈھال پتہ تے شام وں چڑ تے دیکھناں
 دھنڈا۔ پر مٹھ لائن دا موقع کدی نہیں سی پیا ہن چل دھان سیواں لوں بچہ لائن۔ موقع
 ہرہ حاصل ہو گیا سی۔

تی کئی تے پٹھراں خیر جھڈ کے مڑا پتہ خیر آگیا۔ مھن دے رملی باری
 دی شروع کرتی سی مھن کر کے دھنڈ کم دی رفتار ہو رہا سی پتی
 اوہ بچی توں دھانٹ اٹھا تے کھن باری توں اک جھٹکے نال سندھ کر دتا۔ خیرے دھنڈ
 ہرے ہرے توں ڈھ آکے لگ پیا سی ہن وہ مٹی تے لٹا مھن دی خوں کرے وچ گڑھے
 دھن لگ پیا۔

اک دھن اوہنوں دھن توں کوئی دھنڈ نہ لگاتے۔ ای جیب کتیں دا موقع پتہ
 آیا کئی ماری چوری کرکں دی کوشتن کیتی پر کم نہ پیا۔ مھن دھنڈھ نے ڈ دھانست۔ تے

کپڑے دی جھٹ پٹھ گئے تال اوہتے گھ جان دھانٹا پکایا۔ دن دے جھان وچ نہیں سات
 دے ہنرے وچ مھن دی تیت تے کے مھن جو دی دی تیت تال۔
 باڑ دا جھنڈ سی دھنوں مہر دھن باہری پئے ہوئے سی۔ ہوئے ہوئے باہر دی گھ
 پتی۔ مھن تے بڑھپ جوتی دی رکھی کرکں ہو یا بگدا رہند سی پر رچ کے پاسل دھن
 کہ لگ گئی ہوئی سی اوہنے مٹھاسے جیسے لٹا لٹھیا تے دے پیر پیر دھن دھن پیر پیر
 کھو کھے بھدے پر کھ نہ لھیا۔ دھنوں مل دی کیہ سکھ سی۔ جھن وہ جھٹ پتے کے باہر
 نکلیا تے وہی نگاہ مھن دے کتاں وچ پئے کاٹیاں وں گئی جھڑے سونے دے سکن جھڑے
 دھنوں ہوئے سکن جھن پیر دھان دھان وچ دھن سی اوہ دے دل وچ فرق آگیا۔ کیوں ناں
 ایتھان وں لٹا لٹا جادے۔ پر گھٹ دل دی دی گھنڈھ تھارتی۔ نہیں ایہہ تیری مھن
 دے کاسٹ مھن جھڑے اوہ وچ سی مھن تے شکار دی۔ فیر مھن آیا شکار کاہے تال
 مھان گا۔ سینہ کھنڈ دھنڈ گا۔ مھن کول کیوں جائیں گا۔ ساں پیسیاں تال اوہ دھکے
 مار کے دھنڈ دھنڈی۔ مھانیں دھنڈ دھانڈا لکھن۔ مھن اپناں سوچوں تے اوہ
 مھن مھن مھن مھن وچ تے مھن اوہ مھن دے وچ تے شکار نوں لاہوں لگ
 پیا۔ اک کھن جھنڈ کر سکے۔ دھن حال کرن گیا تے مھن سی کھنڈھ لگ گئی۔ اوہے جھنڈا
 مار کے اوہان نہر دھنڈ تے آپ کاٹا مے کے اوہ اوہ گیا۔ مھن تے مھن دھان جھان وں
 اوہ دے تے کوئی خیر نہ پیا۔

مھنوں ک دھنڈ مھنوں اوہنے پوتے مھن تال مھن کر مھن مھن شہر تے کہ اوہان
 شہریت بن کے رہوے گا کچھ پر مھن تال اوہ پتی شہر تے پکا رہیا مھن دے مھن دے
 پے گیا۔ وہ فیر چلیا گیا کہ اوہی دی اک جواں مھن اسے جھنڈی جوتی جھنڈی مھنوں
 مھن ہی مھن اوہد پوتہ کو چر اپنے مھن تے چپ دے جھڑے ماری رکھدا۔ کتا کو
 چر دھنڈے دل دیوں۔ مھن دھن وچ جھنڈیاں اوڑک رچ۔ مھن لائیں نے مھن دھن
 مھنیاں مھنیاں وں دھن دھن کے چپ۔ مھن دھن مھن مھن کی پتہ۔ وہ کہے وچ
 مھنڈا مھنڈا ک مھنڈا مھن پیا۔ مھن مھن کوئی بڑا کم نہیں کران مھن۔ مھن توہ مھن مھن
 مھن دھن مھن کتاں وں شکار مھن۔ اوہ دے مھن چکا جھنڈا مھنڈا۔ مھن دھن مھنڈا مھنڈا
 توں شکار دیوں گا۔ اوہدا مھنڈا مھنڈا مھنڈا مھنڈا مھنڈا۔ مھن دھن مھنڈا مھنڈا
 پیر پیر مھنڈا مھنڈا مھنڈا مھنڈا مھنڈا۔ مھن دھن مھنڈا مھنڈا مھنڈا مھنڈا۔

گیت

پہلاں پاتی ایں — گوری میرے جانی ایں
 جتنے تے ہک بعد ہی
 تھے اڈیکے ڈھیل پیای
 گوری تانی ایں — گوری میرے جان ایں
 سر تے رنگل کھائی چائی
 سول گھڑی گھاس لائی
 جتنے سانی ایں — گوری میرے جان ایں
 پتاں بھارنگی آوے
 چار چوہڑاں جھٹے
 لک بھائی ایں — گوری میرے جانی ایں
 رشک لکھنؤ شمع جلیجی
 اس بلجی لی میری سیلی
 دھول سناں ایں — گوری میرے جان ایں
 ماہی تپ کے کھڑکڑایا
 گوری تانی گھیسو تیا
 من پر جانی ایں — گوری میرے جانی ایں
 دھوئے کٹے سے نہ جیتی
 تے میرے گھاس سیتی
 پیار نشانی ایں — گوری میرے جانی ایں

وَحْصَكُمُ قَامِرًا

غزل

دل دریا بے انت اس اڈ زمین اس اڈ سے نہیاں
 کانگاں چاہن چھل مارن بے ڈرک بے حدیاں
 اس دکنی دنیا وچ شلاحیوے مکھاں صدیاں
 یا پتی دیاں لو تھاں جینے دل میرے تے نہیاں
 گل دوپہر میں پیاد چھوڑ آج سویرے مینوں
 ایں جا پے جوں رچ دھوڑے بیت میان میں صدیاں
 جہاں چیرے کے پٹ کھوڑ کوئی نہ دلی داہوسے
 اپنی موجوں آدھی راتیں چیرے آون نہریاں!!
 دکھ دھچکڑا غم اڈیکال آساں جتنا سدھراں
 پکے پیار میں اپنے لہر وچ آب بلاواں صدیاں
 آج دیا وچ گنڈل اوہلے کسے نوں کون سا دھوسے
 لوکی بنے مونہہ تے ہر کے کردے اپنیاں نہریاں
 لوکاں نوں مڑ کوئی تھڑ نہ رہیا دوسے کی تاقیر
 جیکر سمجھیں لک پے میریاں گھاس دھچکڑیاں

غزل

پچھے دن دا دیوا وکر صدیاں بد لڑ کیتی گل
دھوں بنیرے وچ کھڑیا بھج دی مٹی دا پھل

سُستی سوں گئی راہواں اُتے پسیلی زرد ہوا
سُفنے اندر لہکی ساویاں چڑاں دی بل بل

جدھر جاواں روکے راہ اندر دالال بنیرا
کیہڑے بگل وچ لیائی دو قد ماں دی بٹل

بھرے بزار وچ ننگی ہوئی ننگی پچھی اکھ
ویکھ ویکھ کے پاگل ہوئی دیکھن دیکھن مل

ک مٹانن جی اگے دل دا ورقہ مٹلیا
ہتھ ہلکے کھن گئی جھٹک اوس میں جلیا

☆ پیرو خلیل بکری

غزل

دھول سُکھ تیری آواں ہو جاندا پیا دل اندر اضطراب سا
پُلی چلی دی ہوشے تے ہرج کوئی نہیں لہجے پُلی شتاب سا
اُت جھینڈے چن دی اس لگی ذرا شام تک زیر نقاب سہنا
ستے ڈیکریں روزے نہ کھول دیے تیرا دیکھ کے کھم مہتاب سا
مینوں لاریاں تے لڑے دی بایں تانگوں چلے دن پے گزریں
چڑھیا آں امید دھنڑ رہنا مینوں لے نہ ترش جواب سا
سوچ سوانیر سٹا تے جا کے اوہناں ستواں تائیں خوف کا ہدا
ساڈا پھر دیاں بزم وچ جینہاں دھڑ دھڑ کے تلی اُتے آفتاب سا
ہو یا کیہ جے تیرے میں مین کیوں لکھاں میرا دی گٹ رہدیاں میں
میرے کول سو ہے سو ہے اتر نہیں جے توں رکھنا میں سُرخ شراب سا
کلیاں گبر نشیناں فلد میں جاناں تیریاں پوڑیاں توں چڑھے گدھے
میرا تیرے مٹانے دے اور دگر دے سا راگیا عہد شباب سا
چیل چیز و فصل مشتاق ہاں میں کیے قہقہے سا غردی نوڑنا میں
مینوں مٹی دا جام دی بھجدا اسے میرا پیرا اسے اُتوڑا سا

شمع تپے پرانے

جنتوں جنتوں جنتوں جنتوں کی شمع ملے دی کی ملی
 میٹھے جیسے آگوں دھو کر شمع سے یا ملی یا ملی
 نہاں کہیں داکر کے دی حکائی جوت مسہر دی
 پڑھایا بال بال کون جس کا فنی گلی گلی
 بڑے جیسے جیتی دی ظلم دس سبیاں جیتی دی حکائی
 ظلم بندو کر دیتیاں بختہ واضح جسی
 گناہیں لوگ مال کم نہ میل کے ای سا رکھیا
 لکھی میٹھے گاں ریح بڑی بڑی میل ہلی
 دیو سے سہل نال اسل میٹھے جی کھل کھل
 سکوں آدھا آدھیاں جنت جی چدر آدھیاں
 جو دناں اسل سدا جہ وای رو رکھیا
 سسٹاں اوگوں رکھیاں دیتیاں گیس تمام گلی
 نہاں ہوتوں دیوچ لکھنے جے شہر تیں رہیں
 ایہ متناں پیے دی ملی جو دستہ دیکھو گلی

غزل

غریبوں ناز دہج میں موسمیں مدد سزاوار
 نہیں دیکھے ہوسٹ وکد سے نکلا دہج بہر سارا
 دل دی سخی راہ تے جہاں آجے دی پیار و دیوہ
 جہاں ہر درق دے سے جہے جہکے سے نہاں
 توں ہو دیتا تے جگ بینے جنت گن بہنہ
 سیر سے نا جوں سا بہر دے دس رہاں
 غم میں کھج گئے میں جو وہ میں رہاں
 جہاں سے چل چلے سے تے سے دیت ہی گئے ہاں
 شمس دلا سنا چوڑا مسد بہنہ پر دھو دے
 کھنڈر بہر دے بختن آسوں گئی مٹی دلاں
 شاید دہج دھیاں نے کوئی ایسے سے سے مسکے
 یہاں دی جہاں تے جتے جہو۔ جتہ قلم میں
 جھٹ مریہ جیسے دے کہیں کہیں دیوچ پرانے
 آس داکچا دھاگہ پیر کے دل دہج سچ چلا

غزل

دیندہاں سار کھیلے دیوچ و بختے پٹ کٹ دی دے
 نکلیاں نظر میرے دل تے اندر سے پیرے آری دے
 موسیٰ تے دی بڈاں ہی خیرت لکھاں تیاں بہن گزیر
 ذرا کو جہاں مار کے اوہا بوجہ دھوئے باری دے
 رشتی دے سوڈا اندر ایہ دل دھو نفع کیہ ہوتا سی
 نہیں ملے تے دہنے ہو گئے سناں جی باری دے
 گھر بوسے ٹیکٹ دیناں دہج میں بڑاں لیندی بکی
 خودیا کتھے جہاں کے سول رہے جہاں سبیاں ماری دے
 بچو دیں موڈوں دھواں اک دی سزا سے جی کو
 نکل جس جتے دھو سے پھیں کے دہج گردی دے
 آس لگا کے بہہ جہاں توں مری تے بڑے جگن گے
 کدی مقرر کھن گے در دھو سے دھو باری دے

غزل

آج سہاں پچھد ہر دے کس کا فر تو یہ سیتی سے
 صد جیت ارساں پانی یوں جا دہاں دہج سیتی سے
 اہنہاں کامیوں کامیوں بڈاں شہر دی سے لکھتے دی
 ج سو فیوں نڈوں سناں کے دہج سے دے دے سیتی سے
 رغاں ہی سہاں دیکھتے جواں گئے در دیتا سناں
 پکھے دہاں نوں کوشتے نہیں کدہاں نہاں مٹی سے
 جہاں سے سوہنے کھلے تے زغاں نے گھیر لایا
 دن دھوپ مت نہاں ہی کہہ بہہ نہاں کہتی سے
 کچھ ملے شکاراں گرو میں دل آہنہاں جی جہاں لایا
 آہن نہاں ہی نہاں لہو لہو جہاں گئی کیوں سیتی سے
 سچو جو دھاش کوئے سے دھو مری نہاں کہہ جاتے
 بچو دیکھ دھواں دو سہاں نہاں جہاں لہو لہو سیتی سے
 مری درنو پکھے بہہ بہہ کہے میں عامہ نوں سمجھ دیتے
 گل عاں دے دہج کہتی نہیں گئی غیر نہ سٹھ مٹی سے

جلا ہے دی بھل

بہارے دوسے دوتوں اک جلا ہے نوں دو بار پیلیں تریاں تریاں سن۔ اک دوسرے اوچے سوچیا کیوں نہ
ہیں اتریاں داتری جڑوں جیڑی تے ہی فصل کپ چھڑا کرے۔ اوہ سمجھا تھی لوہار کول یہ تھکے اپنا
بھنا تھکے اونہوں دے کے آکھن لگا: "لے جاو! مینوں ایہی داتری بنا دے جیہڑی آپ ای فصل
کپیا کرے۔ لکے مینوں جتہ پیر بلاون دی لوڑ نہ پورے!"
لوہار سمجھا سی۔ دینے اک داتری بنا دتی۔ اتے تھکھن لگا: "مینوں پئی دے جتہ تے مکے دویں۔
ایہہ آپے کپ چھڑے گی۔ جلاہ ڈاڈس راسی بویا کے بوڑھے دینے اوہ لے کے اپنی پئی دے تے
لکے مکے آئے۔ ترکالوں دیکھے جہ پئی کول اڑیاں تان تھکے دینا اسے داتری تے فصل دوڑیاں اچے دیں پک
ی کس۔ داتری فلی جتہ تاکے دیکھیاں تان اوہ پئی بویا سی۔ اوہ آکھن لگا: "جوہ نہ جوہ ایہوں
تاپ چھڑیا بویا اسے نہیں تان ایہی فصل ضرور کپ چھڑی سی۔"
اوہ جیہڑی اک عہدہ لے گیا تے داتری نال ہی بھجے سکے۔ مینوں پانی وچ ڈوب دتا۔ جتہ کڑے
بھینا اڑیکرا رہیا۔ جہ دیکھیا پئی تھنڈی جو گتو جوہ لے گی۔ دینے داتری ہار کڑھن۔ ایہہ سوچ
کے کہ اوہ تاپ بویا ہے۔ اوہ خوش خوش اوہوں لکے گیا تے فصل کپن دلی گل دوچہ داتری تے
چھڑ دلی۔
گھر چڑیاں کپ دینا اسے ادھک داپ نال ہی بھول گیا سی۔ نوک بھول گئے۔ نوں بھجے مر گیا
جاں چھڑی کر کے حکیم نوں سد کے دیا۔ اوہ کس لگا۔ تھی تان عہدہ جو گتے۔ جیہڑی ہوں دتا
حکیم کپڑا بھسند اسے؟ تھی نہہ ملا میں آپے علاج کر ہوں گا۔ نوک بھول گئے۔ آپے گھر
لوں پھرتا تے۔
داتری نال دھو اوچے اچھ مل تے دی دینا۔ اوہوں کدھارے چک تے اوہ کھو اتے لکے۔ ہوں
دیاں تان نوں رہنا بھینا تے اوہوں عہدہ وچ لکے دتا۔ جتہ کڑے عہدہ وچ اک جی رکھیا۔ جہ دیکھ تھکے
جو گتے جوہ لے گی۔ اوہوں ہار کڑھیا تے کھداتے جانی کھدے گیا۔
اوہ حیل سی پئی اوہ گھر تانیں چنگی جلی جوہ لکے گی۔ جہ دینا تھکے، تھکے مں اوہ دیکھ دی اچے
پئی رہی۔ سکول ہرکھن سی تے چٹیاں کپڑیاں چڑیاں مینوں سن۔ اچے نوں گوڑھی دی، پڑ گئے جہ دین
سیدیاں اونہوں نوں آکھن لگا: "نورتنی آہرے سو پئی میں حکیم نوں سد دیاں۔ ایہہ دیکھو میری مں کپڑ
ہرکھن سد دے کے نالے تل کھاؤں۔ پئی اسے۔" وہ آکھن لکے: "بھل پیا، تیری مت کیوں ہرکھن
اسے۔ ایہہ تان چروٹی ہرکھن ہے۔"

بھوکھاں؟

۱) چٹا چوک تے بیٹی رانی
سرکے آگ پر تے پانی

۲) مسود دینا تے اوہے دارج
اُس بن راجا کھے نہ راج

۳) ہاروں آیا مایا لشکری
جاندا جاندا کر گیا لشکری

۴) راہ دے وچ اک نار کھلوتی
ٹرن گلےں مکر کھلوتی

۵) قال میرا پنا سبیاں
کول گھر نہ سکے

۶) نکی جیہڑی پڑی
کدی دھی کدی ساری

۷) سہر تیار ہی مٹھا جت
لٹوسیر مٹھو مٹھو

۸) رتلی پتلی نیوں گوری
کانہ دی کھکھری چم دی چلی

اجیہاں بالوں دے مسود جواب بھیج ہوں گے، وہناں
داناں چھ پنا جھانے رمار مٹھ تھیاں ہونگے
اپنے سکول داناں تے جواب کھت ضروری لکھ (د)

پچھی چھیاں جھمے ماں

کھکڑیاں خبر بوزے کھاں
کھانڈی کھانڈی کابل جاں

کابلوں آندی گوری گاں
گوری گاں، گلابی وچپا

مارے سنگ جڑاؤے سیہ
سنگ کھیندن نکل ڈنڈا

سکڑیاں پٹریاں مٹھاوندیاں
مرہ کرن میکھا تپا

رناں گھر دس وندیاں
آل مال ہویا تھال!

پنجابی ادب لکچر

پنجابی ادب لکچر

پنجابی ادب لکچر

وہاں چمکے مسکائیے تال میرا کیتی گئی۔

حلقہ پنجابی ادب لاہور

دعوت ۳۴ مئی ۱۹۶۱ء کو منعقد ہوئی۔ اس موقع پر مولانا محمد رفیع صاحب نے ایک خط لکھا جس میں ان کا خیال تھا کہ ہمارے ہاں ایک ایسا ادارہ بننا چاہیے جس کا مقصد پنجابی ادب کی ترویج اور اس کے شعور کو بڑھانا ہو۔ اس خط کی بنیاد پر ۱۹۶۱ء میں حلقہ پنجابی ادب لاہور کے قیام کا فیصلہ ہوا۔

۱۹۶۱ء میں ۲۲ مئی کو لاہور میں مولانا محمد رفیع صاحب کی زیر اہمیت ایک جلسہ منعقد ہوا جس میں مولانا محمد رفیع صاحب نے ایک خط لکھا جس میں ان کا خیال تھا کہ ہمارے ہاں ایک ایسا ادارہ بننا چاہیے جس کا مقصد پنجابی ادب کی ترویج اور اس کے شعور کو بڑھانا ہو۔ اس خط کی بنیاد پر ۱۹۶۱ء میں حلقہ پنجابی ادب لاہور کے قیام کا فیصلہ ہوا۔

۱۹۶۱ء میں ۲۲ مئی کو لاہور میں مولانا محمد رفیع صاحب کی زیر اہمیت ایک جلسہ منعقد ہوا جس میں مولانا محمد رفیع صاحب نے ایک خط لکھا جس میں ان کا خیال تھا کہ ہمارے ہاں ایک ایسا ادارہ بننا چاہیے جس کا مقصد پنجابی ادب کی ترویج اور اس کے شعور کو بڑھانا ہو۔ اس خط کی بنیاد پر ۱۹۶۱ء میں حلقہ پنجابی ادب لاہور کے قیام کا فیصلہ ہوا۔

محمد رفیع صاحب

ہر قسم، ہر سائز کے ہرنونے کے رٹ

وی بی بیٹے کٹھالیاں

خریدیں لئی فون ۶۷۳۹۸

ڈھاکہ مشینری سٹورز، برائنڈر تھروڈ۔ لاہور

خواتین کے جدید رجحانات کا عکاس
علمی، ادبی، ثقافتی اور معلوماتی

لوہا

عنقریب جلوہ گر ہو رہا ہے

اور

ہر قسم کی کتابیں منگوانے کیلئے

فون ۶۷۹۴۵

مکتبہ نوید ۹ برائنڈر تھروڈ۔ لاہور

پنجاب پانیاں دے پنجابی کلاکاراں دی اجوکی کہانی

آج دی پنجابی کہانی دی اک سجری چون

ترتیب دین والے

○ محمد آصف خاں ○ محمد عظیم بٹ ○ شہباز ملک

مجموعے وچ پنجابی دے ایہناں کہانی کاراں یاں جو توہیاں کہانیاں شامل ہیں

● صوفی تبسم	● سحران سنگھ	● سلیم خان بٹ
● راجندر سنگھ بیدی	● اکمل علیسی	● سرچیت سنگھ
● نواز	● کمر نارسنگھ دھول	● آصف رانا
● سنت سنگھ بکھوں	● رشیدہ سلیم سیتیں	● افضل احسن
● انور سجاد	● امرتاپر بٹیم	● حنیف چوہدری
● نانک سنگھ	● ستنام محمود	● شہباز ملک
● غلام علی چوہدری	● سکونت سنگھ ورک	● محمد آصف خاں

صاحب داپتہ

منیجہ ماہنامہ پنجابی ادب ۲۷ ہو تو سنگھ و دست نگر لاہور

فون ۶۵۳۲۵

بجلیاں مورال

تے سوچ

دوجا بجلی واسر قسم واسامان

ٹیکسٹائل ملّاں واسامان خریدن لئی

پاپولر ریڈرز امین مارکیٹ برائڈر ٹور وٹ لاہور

SONNY GRIPE MIXTURE

سنی گرائپ میکسچر

سنی گرائپ میکسچر بچوں کے لئے بہترین ٹانک ہے اس کے استعمال سے
بچہ دنوں میں موٹا تازہ ہو جاتا ہے۔ نیز بچوں کے مرض، سوکھا
ردق الاطفال، میں بھی اس کا استعمال اکیسرا حکم رکھتا ہے!
علاوہ ازیں

بچوں کی بدھمی، کھانسی میں مجرب ترین ثابت ہوا ہے، دانت نکلنے
کے زمانہ میں درد ثابت ہو جکا ہے
اپنے شہر کے گیمسٹ سے طلب فرمائی ہیں

دی بیگ فارمیسیوکل وکس لمیٹڈ ٹوٹھیمہ رڈ ویشاؤ